

Sygn. akt XIV **Pa 18/24**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Sylwia Góźdź
-----------------	---------------------

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2024 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Stefana Babiara

przeciwko **Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie**

o **wynagrodzenie za pracę**

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 grudnia 2023 r. sygn. akt VIII P 436/23

oddala apelację.

sędzia Sylwia Góźdź

Sygn. akt XIV Pa 18/24

UZASADNIENIE

wyroku z 28 marca 2024 r.

Pozwem z dnia 15 sierpnia 2023 r. skierowanym przeciwko Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu powód Stefan Babiara wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 13.724,40 zł brutto tytułem wyrównania wynagrodzenia oraz dodatkowego rocznego wynagrodzenia za 2021 rok wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi:

- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 stycznia 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 28 lutego 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 marca 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 kwietnia 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 maja 2021 roku,

- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 czerwca 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 lipca 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 sierpnia 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 września 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 października 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 listopada 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 30 grudnia 2021 roku,
- od kwoty 1055,72 zł brutto od dnia 28 lutego 2022 roku.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że wynagrodzenie w powyższym okresie było wypłacane w oparciu o przepisy tzw. ustaw okołobudżetowych, co stanowiło naruszenie art. 178 ust. 2 Konstytucji.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 29 grudnia 2023 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie Wydział VIII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

I. Zasądził od pozwanego Naczelnego Sądu Administracyjnego na rzecz powoda Stefana Babiara kwotę 12.668,64 złotych brutto (dwanaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt osiem złotych 64/100) tytułem wynagrodzenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- 1) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty**
- 2) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 28 lutego 2021 roku do dnia zapłaty**
- 3) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 marca 2021 roku do dnia zapłaty**
- 4) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty**
- 5) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 maja 2021 roku do dnia zapłaty**
- 6) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty**
- 7) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 lipca 2021 roku do dnia zapłaty**
- 8) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 sierpnia 2021 roku do dnia zapłaty**
- 9) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 września 2021 roku do dnia zapłaty**

10) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 października 2021 roku do dnia zapłaty

11) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 listopada 2021 roku do dnia zapłaty

12) Od kwoty 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto od dnia 30 grudnia 2021 roku do dnia zapłaty

II. Zasadził od pozwanego Naczelnego Sądu Administracyjnego na rzecz powoda Stefana Babiara kwotę 1.055,72 (tysiąc pięćdziesiąt pięć złotych 72/100) złotych brutto tytułem dodatkowego rocznego wynagrodzenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lutego 2022 roku do dnia zapłaty

III. Wyrokowi w punkcie I i II nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 23.272,44 złotych brutto (dwadzieścia trzy tysiące dwieście siedemdziesiąt dwa złotych 44/100).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Powód od dnia 8 czerwca 1998 roku do dnia 31 maja 2023 roku był sędzią w Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Pozwany wypłacał wynagrodzenie powodowi w 2021 roku w oparciu o art. 13 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021, a nie w oparciu o art. 48 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, który na podstawie art. 49 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów administracyjnych ma zastosowanie do sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Różnica wynagrodzeń na niekorzyść powoda w roku 2021 to kwota po 1055,76 złotych brutto za każdy miesiąc w 2021 roku, zaś w zakresie dodatkowego rocznego wynagrodzenia za 2021 rok to kwota 1076,87 złotych brutto.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów, kopii dokumentów, zgromadzonych w aktach sprawy, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony i nie budziła wątpliwości Sądu, a także w oparciu o bezsporne twierdzenia stron.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że w niniejszej sprawie powód domagał się wyrównania wynagrodzenia za okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. oraz wyrównania dodatkowego rocznego wynagrodzenia.

Zgodnie z art. 49 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów administracyjnych w sprawach nieuregulowanych w ustawie, do sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym, a w zakresie w niej nieunormowanych – przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Zgodnie z art. 48 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, wynagrodzenie sędziego stanowi wielokrotność podstawy i mnożnika. Zgodnie zaś z art. 48 § 2 w/w ustawy, podstawę wynagrodzenia stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Natomiast pozwany naliczył i wypłacił powodowi wynagrodzenie w oparciu o art. 13 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021.

W ocenie Sądu Rejonowego, przepisy ustaw okołobudżetowych, na podstawie których było wypłacone powodowi zaniżone wynagrodzenie nie są zgodne z przepisami Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny, badając analogiczną kwestię, dotyczącą ustawy okołobudżetowej z 2022 roku, a mającej skutek w roku 2023 roku, w wyroku z dnia 8 listopada 2023 roku w sprawie K 1/23 orzekł, iż przepisy art. 8, art. 9 i

art. 7 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 są niezgodne z art.178 ust. 2 Konstytucji oraz z art. 195 ust. 2 Konstytucji.

W ocenie Sądu I instancji nie można zatem założyć, że analogiczne rozwiązanie, znajdujące się w ustawie z dnia 17 grudnia 2021 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 oraz 2021 jest zgodne z ustawą zasadniczą. Z uwagi na oczywistość niezgodności z Konstytucją również tych przepisów, których skutki dotyczyły wynagrodzeń sędziowskich w 2022 roku i 2021 roku, sąd oddalił wnioski strony pozwanej o zawieszenie postępowania oraz o skierowania pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego.

W komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2021 r. ogłoszono, że przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2021 r. wynosiło 5.504,52 zł. W komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 sierpnia 2020 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2020 r. ogłoszono, że przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 r. wynosiło 5.024,48 zł.

W wyroku z dnia 27 lipca 2016 r. III KRS 46/12 Sąd Najwyższy odniósł się do kwestii sądowej oceny niekonstytucyjności określonych przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. W uzasadnieniu wyroku wskazano, że dokonanie przez sąd oceny czy przepisy ustawowe są zgodne bądź niezgodne z Konstytucją RP, nie „zastępuje” Trybunału Konstytucyjnego w jego wyłącznej kompetencji badania zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją RP. Podniesiono, że skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej i jej przepisy stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej (art. 8 Konstytucji RP), zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na użytek rozpoznawanej sprawy. W tym przypadku nie chodzi więc o przeprowadzanie przez sąd - „w zastępstwie” Trybunału Konstytucyjnego - oceny konstytucyjności przepisów ustawowych, lecz o „odmowę zastosowania” przepisów, które są niezgodne (zwłaszcza w sposób oczywisty) z przepisami (wzorcami) Konstytucji RP.

W tym miejscu Sąd Rejonowy przytoczył ogólne rozważania na temat charakteru wynagrodzeń sędziów. W tej kwestii wyczerpująco wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie K 1/12. W uzasadnieniu tym wskazano m.in., że sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia "odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków" (art. 178 ust. 2 Konstytucji). Postanowienie to wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00). Norma ta stanowi szczególną gwarancję ochrony wynagrodzeń sędziowskich na poziomie konstytucyjnym, co ogranicza dopuszczalność ingerencji ustawodawcy w system ich kształtowania. Art. 178 ust. 2 Konstytucji jest przy tym nie tyle gwarancją wynagrodzenia sędziego, jako sui generis pracownika, ile elementem ustroju sądownictwa - istotną materialną gwarancją niezawisłości sędziego. Najważniejszym aspektem wynagrodzenia godnego urzędu sędziego jest, by sposób ustalania jego wysokości był oparty na obiektywnych, wymiernych przesłankach i działał z mocy samej ustawy - niejako "automatycznie", bez potrzeby podejmowania w tej sprawie ocennych decyzji, które mogłyby być instrumentem nacisku na sędziów. Istotna jest, oczywiście, także sama wysokość wynagrodzenia, które powinno zapewniać bezpieczeństwo finansowe sędziemu i jego rodzinie, rekompensować rygorystyczne ograniczenia w podejmowaniu innej działalności zarobkowej oraz sprzyjać budowaniu prestiżu urzędu sędziego. Wynagrodzenie to powinno być znacząco wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w kraju. Spełniający powyższe założenia, zobiektywizowany, mechanizm kształtowania wynagrodzeń sędziowskich zaczął funkcjonować w 2009 r., a stosowne regulacje znalazły się m.in. w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawodawca, statuując w art. 178 ust. 2 Konstytucji - w bezpośrednim sąsiedztwie postanowień wyrażających zasadę niezawisłości sędziowskiej - obowiązek zapewnienia sędziom warunków pracy i wynagrodzenia odpowiadających godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków, uznał, że te odpowiednie warunki i wynagrodzenie są konieczne do prawidłowego wypełniania ich funkcji - wymierzania sprawiedliwości (orzekania). Ich celem nie jest ochrona indywidualnych interesów osób sprawujących urząd sędziego,

lecz zapewnienie prawidłowego działania władzy sądowniczej, które jest koniecznym warunkiem urzeczywistniania rządów prawa. I chociaż z art. 178 ust. 2 Konstytucji nie można wyprowadzać praw podmiotowych sędziów do wynagrodzenia w określonej wysokości ani szczegółowych rozwiązań prawnych dotyczących ich wynagrodzeń, to - ze względu na istniejący charakter i specyficzne funkcje - można na jego podstawie wyznaczyć nieprzekraczalne granice dla władz ustawodawczej i wykonawczej, decydujących o sposobie wynagradzania sędziów. Te granice, czy też "warunki brzegowe" wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu sędziego i zakresowi jego obowiązków określa od wielu lat w swym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny, który w obecnym składzie w pełni akceptuje tę linię orzeczniczą. Te nieprzekraczalne "warunki brzegowe" są w szczególności następujące: 1) wynagrodzenia sędziów powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość - zarówno wobec całej tej grupy zawodowej - ze strony władzy wykonawczej, jak i w odniesieniu do poszczególnych sędziów, co do których niedopuszczalne jest uzależnianie jego wysokości od indywidualnej oceny ich pracy; 2) wysokość wynagrodzenia sędziego, w tym rozpoczynającego karierę w zawodzie sędziowskim sędziego sądu rejonowego, powinna znacząco przewyższać wysokość przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej; 3) wynagrodzenia sędziów powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową nie mniejszą niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej; 4) w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia sędziów powinny być bardziej - niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami; 5) niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia sędziów, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji (przekroczenia konstytucyjnego limitu zadłużenia).

Odnosząc się do opisanych wyżej gwarancji Sąd Rejonowy wskazał, iż nie mają one jednak charakteru bezwzględного. Granice urzeczywistniania wyrażonych w Konstytucji praw i gwarancji socjalnych wyznacza konieczność zachowania równowagi budżetowej oraz właściwego stanu finansów publicznych (wyrok TK z 7 września 2004 r., sygn. SK 30/03). Podobnie wyrażał się Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 1/12, w której badał zgodność z Konstytucją RP art. 22 i art. 23 ustawy z dnia 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej, na mocy których doszło do „zamrożenia” wynagrodzeń sędziów w 2012 r. W uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że wynagrodzenia sędziów powinny być możliwie wysokie i możliwie stabilne, ale nie oznacza to, że niezależnie od sytuacji budżetowej muszą one sukcesywnie wzrastać aż do momentu drastycznego zachwiania równowagi budżetowej, za który - z woli ustrojodawcy - uznaje się przekroczenie konstytucyjnego limitu zadłużenia. Trybunał Konstytucyjny kilkakrotnie dopuszczał wstrzymanie waloryzacji różnych świadczeń z uwagi na zły stan finansów publicznych. W innym wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że „drastyczne załamanie się równowagi budżetowej może stanowić podstawę ograniczenia, a nawet przejściowego zniesienia indeksacji wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej”, które jednak „nie powinno prowadzić do niesprawiedliwego rozłożenia na poszczególne grupy zawodowe dolegliwości z tytułu recesji gospodarczej i załamania się równowagi budżetowej” (orzeczenie z 29 stycznia 1992 r., sygn. K 15/91). W okolicznościach sprawy K 1/12 Trybunał Konstytucyjny wskazał, że zagrożenie drastycznym pogorszeniem stanu finansów publicznych (ocenianym przez pryzmat przekroczenia II progu ostrożnościowego), pozwalało ustawodawcy w sposób incydentalny „zamrozić” wynagrodzenia sędziów. Minimalny standard określony w art. 178 ust. 2 Konstytucji nie został naruszony, ponieważ wynagrodzenia te nadal pozostają znacząco wyższe od średniej wynagrodzeń w skali państwa, a przy tym, co należy podkreślić, przez ostatnie lata systematycznie wzrastały, podczas gdy wynagrodzenia ogółu pracowników sfery budżetowej oraz uposażenia posłów i senatorów są od dawna (i nadal pozostaną) „zamrożone”

Mając powyższe na uwadze należało ocenić, czy w niniejszej sprawie zaszły tego rodzaju okoliczności, które uzasadniałyby zastosowanie regulacji zawartych w ustawach o budżecie na lata 2021-2023, skutkujących zamrożeniem, bądź obniżeniem waloryzacji wynagrodzeń zasadniczych sędziów. W tym celu niezbędne jest porównanie okoliczności, które leżały u podstaw decyzji o „zamrożeniu” wynagrodzeń sędziów w 2012 r. (które to okoliczności Trybunał Konstytucyjny uznał za uzasadniające tego rodzaju ingerencje w sposób ustalania wysokości wynagrodzeń sędziów) z okolicznościami jakie zaistniały w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu okoliczności te nie były tożsame, a zamrożenie i obniżenie przewidzianej ustawowo waloryzacji wynagrodzeń sędziów było niedopuszczalne.

W uzasadnieniu do projektu ustawy z dnia 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej na 2012 r. wskazano, że „w celu zapewnienia stabilności finansów publicznych niezbędne jest podjęcie kroków umożliwiających zahamowanie szybkiego wzrostu długu publicznego w Polsce, który niesie za sobą ryzyko przekroczenia drugiego progu ostrożnościowego w 2012 r. (55 %). W tym celu, poza zastosowaniem przy tworzeniu projektu ustawy budżetowej na rok 2012 tzw. dyscyplinującej reguły wydatkowej, niezbędne jest podjęcie szeregu działań, których efekty nie pozwolą przekroczyć poziomu deficytu budżetowego państwa określonego w projekcie ustawy budżetowej na rok 2012 oraz przyczynią się do nieprzekroczenia kolejnego progu ostrożnościowego relacji długu publicznego do PKB”. W ww. uzasadnieniu projektu, a także w orzeczeniu TK (K 1/12) wyraźnie powołano się na konkretne ryzyko przekroczenia drugiego progu ostrożnościowego w 2012 r. (55%) Ponadto w 2012 r. wynagrodzenia ogółu pracowników sfery budżetowej, a także uposażenia posłów i senatorów również zostały „zamrożone”.

W uzasadnieniu do projektu ustawy o budżecie na 2022 r. nie wskazano żadnego uzasadnienia dla dalszego braku waloryzacji wynagrodzeń sędziów, zaś w uzasadnieniu do ustawy o budżecie na rok 2023 r. wskazano, iż „Działanie takie podyktowane jest szczególnymi okolicznościami mającymi istotny wpływ na sytuację budżetową kraju. Należy mieć na uwadze, iż ogromny wpływ na stan budżetu państwa w ostatnich latach miała pandemia COVID-19 i jej skutki. Dodatkowo rosyjska inwazja na Ukrainę, bezprecedensowy wzrost cen energii oraz zakłócenia w łańcuchach dostaw utrudniają powrót do stanu normalności i przekładają się na potrzebę zabezpieczenia w budżecie państwa nowych niezbędnych wydatków. Wybuch wojny w Ukrainie znacząco zmienił perspektywy gospodarki w bieżącym i kolejnym roku. Wzrost niepewności, zaburzenia w handlu i na rynkach finansowych oraz globalny wzrost cen spowodował, że prognozowane tempo wzrostu w roku bieżącym i kolejnym będą niższe. (...) Należy mieć na uwadze istotny wzrost nakładów na wynagrodzenia sędziów i prokuratorów na przestrzeni ostatnich lat. Wyasygnowanie dodatkowych środków na wynagrodzenia dla tych grup oznaczałoby konieczność redukcji wydatków w pozostałych sferach działalności państwa, co mogłoby negatywnie wpłynąć na realizację innych zadań publicznych finansowanych ze środków budżetu państwa.

Porównując stan finansów publicznych w roku 2012 r. i w latach 2021-2023 Sąd Rejonowy wskazał na następujące różnice.

W obwieszczeniu Ministra Finansów z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie ogłoszenia kwot, o których mowa w art. 38 ustawy o finansach publicznych, na koniec roku budżetowego 2011 relacja do produktu krajowego brutto kwoty państwowego długu publicznego wynosiła 53,5%. Z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego (K 1/12) wynika jednak, iż wskaźnik, jakim jest relacja długu publicznego do PKB na koniec roku budżetowego 2011 liczony według „metodyki unijnej” wynosił już 56,4% (wartość ta podana została Komisji Europejskiej przez Prezesa GUS). Trybunał Konstytucyjny zwrócił też uwagę, że polski dług publiczny ma tendencję wzrostową, co spowodowało objęcie Polski procedurą przewidzianą w art. 126 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwaną procedurą nadmiernego deficytu. Rada Unii Europejskiej do Spraw Gospodarczych i Finansowych wydała decyzję z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie istnienia nadmiernego deficytu w Polsce, a w myśl jej zaleceń Polska powinna zredukować w sposób wiarygodny i trwały nadmierny deficyt do roku 2012. Z obwieszczeń Ministra Finansów w latach 2020-2023 w sprawie ogłoszenia kwot, o których mowa w art. 38 i art. 38a ustawy o finansach publicznych wynika, iż relacja do produktu krajowego brutto kwoty państwowego długu publicznego wynosiła pod koniec roku budżetowego 2019 - 43,6%, pod koniec roku budżetowego 2020 – 47,8 %, pod koniec roku budżetowego 2021 – 43,8, zaś pod koniec roku budżetowego 2022 – 39,3 %. Nie ulega zatem wątpliwości, że relacja kwoty państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto jest zdecydowanie niższa w latach 2021 – 2023 niż pod koniec roku budżetowego 2011. Jest to szczególnie istotne w kontekście argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego, który jako okoliczność mogąca uzasadniać wstrzymanie waloryzacji wynagrodzeń sędziów podał drastyczne pogorszenie stanu finansów publicznych w postaci zagrożenia przekroczenia progu ostrożnościowego tj. 55 % PKB. Sąd I instancji miał przy tym na uwadze, że na przestrzeni lat doszło do zmian ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. jednak zarówno w ustawie w brzmieniu obowiązującym w 2012 r. (Dz.U. Nr 157, poz. 1240) oraz od 2019 r. (Dz.U. z

2019 r. poz. 869) przewidziane są tożsame procedury ostrożnościowe dla progu w wysokości 55%-60%, więc możliwe jest obiektywne porównanie tych wskaźników dla obu stanów faktycznych.

W dalszej kolejności Sąd Rejonowy wskazał, iż w 2012 r. zamrożone pozostały wynagrodzenia ogółu pracowników sfery budżetowej, a także uposażenia posłów i senatorów. Tymczasem od 2021 r. podwyższone zostały wynagrodzenia przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej oraz innych grup zawodowych. Na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, zwiększono wysokość wynagrodzenia m.in.: Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, Wiceprezesa Rady Ministrów, Wicemarszałka Sejmu, Wicemarszałka Senatu, Wiceprezesa Rady Ministrów, ministrów, wiceministrów, Prezesa NIK, Prezesa IPN. Zwiększeniu uległo również wynagrodzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw, przy czym wzrost ten wyniósł około 40%. W związku z podpisanym w dniu 24 września 2021 r. porozumieniem pomiędzy ministrem spraw wewnętrznych i administracji oraz stroną społeczną od dnia 1 stycznia 2022 r. podwyżkę uposażenia w przeciętnej miesięcznej wysokości 677 zł na etat otrzymali również funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państw. Ponadto na mocy art. 8 ust. 1 pkt 4 ustawy budżetowej z dnia 20 stycznia 2021 r. na rok 2021 jednostki publiczne radiofonii i telewizji otrzymały rekompensatę z tytułu utraconych w roku 2021 wpływów z opłat abonamentowych spowodowanych zwolnieniami ustawowymi, w wysokości 1,95 mld zł. Od 2021 r. kontynuowano wypłaty trzynastych emerytur, a także wprowadzono świadczenie w postaci czternastej emerytury. Na podstawie ustawy z dnia 24 marca 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, od 1 maja 2022 r. zwiększone zostało średnie wynagrodzenie nauczycieli o 4,4 %, a także zwiększona została subwencja oświatowa o kwotę 1,6 mld zł.

Podsumowując, Sąd I instancji miał na uwadze, że w latach 2021-2023 polska gospodarka mierzyła się z wieloma wyzwaniami mającymi wpływ na sytuację budżetową kraju. Nie zmienia to jednak faktu, że wskaźnik relacji produktu krajowego brutto kwoty państwowego długu publicznego w tych latach był stosunkowo niski, nie zbliżał się go progu ostrożnościowego 55 % i nie miał tendencji wzrostowej. Polska nie została też objęta procedurą nadmiernego deficytu. Ponadto w latach 2021-2023 przeznaczono liczne środki na podniesienie wynagrodzeń niektórych grup zawodowych i inne segmenty gospodarki. Zauważyć również należy, iż w uzasadnieniach do projektów ustaw okolobudżetowych nie powołano się na żadne konkretne wskaźniki ekonomiczne, które odnosiłyby się do sytuacji finansowej państwa (w przeciwieństwie do uzasadnienia ustawy okolobudżetowej na 2012 r., gdzie powołano się na konkretne zagrożenie w postaci ryzyka przekroczenia drugiego progu ostrożnościowego. W uzasadnieniach projektów ustaw okolobudżetowych w latach 2021-2023 ograniczono się do wskazania ogólnych sformułowań tj. „zmienione perspektywy gospodarki”, „prognozowane tempo wzrostu w roku bieżącym i kolejnym będą niższe”. Jak zostało już wyżej wskazane, określenia te są bardzo ogólne i nie wskazują na konkretne problemy budżetu państwa, a nadto odnoszą się do prognoz, przyszłych wskaźników („prognozowane tempo wzrostu”) które mogą, ale nie muszą osiągnąć zakładanych wielkości. W orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego, w których dopuszczano wstrzymanie waloryzacji różnych świadczeń, Trybunał każdorazowo powoływał się na zaistnienie okoliczności „drastycznego załamania się równowagi budżetowej”, „drastycznego pogorszenia stanu finansów publicznych”. Podkreślono również, iż „zamrożenie” wynagrodzeń sędziowskich może być tolerowane tylko wyjątkowo, ze względu na inne wartości konstytucyjne, w szczególności ze względu na trudności budżetowe państwa, jeżeli występuje w kontekście szerszego programu oszczędnościowego. W ocenie Sądu Rejonowego, z uwagi na powołane wyżej okoliczności, należy stwierdzić, że w latach 2021-2023 nie doszło do drastycznego załamania się równowagi budżetowej. Z uwagi na podwyżki dla różnych grup zawodowych i wspieranie dodatkowymi środkami (w znacznej wysokości) innych segmentów gospodarki nie można też przyjąć, że w tym okresie realizowany był „szerszy program oszczędnościowy”. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że sytuacja budżetowa wymagała podjęcia tak radykalnych kroków jak zamrożenie i obniżenie waloryzacji wynagrodzeń sędziów.

Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy stwierdził, iż art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021, art. 8 ust. 1 i 2 ustawy 17 grudnia 2021 r.

o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 oraz art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 są niezgodne z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji. Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Z nakazu równego traktowania wynika zakaz wprowadzania różnicowań o nieuzasadnionym charakterze. O naruszeniu ww. zasady konstytucyjnej w kontekście „zamrażania” wynagrodzeń sędziów wielokrotnie wypowiadał się Trybunał Konstytucyjny. W orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia z 11 września 1995 r. sygn. P 1/95 wskazano, że funkcja gwarancyjna przepisów (...) nie może (...) wyrażać się w tym, że obywatel nie powinien ponosić skutków ekonomicznych niepowodzeń swego państwa, jednak przed ustawodawcą staje (...) wówczas problem sprawiedliwego rozłożenia skutków tych niepowodzeń na poszczególne grupy obywateli. Podobnie wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 29 stycznia 1992 r., sygn. K 15/91, w którym wskazano, że w uzasadnionych okolicznościach możliwe jest ograniczenie, a nawet przejściowe zniesienie indeksacji wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej, które jednak nie powinno prowadzić do niesprawiedliwego rozłożenia na poszczególne grupy zawodowe dolegliwości z tytułu recesji gospodarczej i załamania się równowagi budżetowej. Dodatkowo przytoczyć należy wyrok TSUE z dnia 27 lutego 2018 r. w którym stwierdzono, że zamrożenie wynagrodzeń sędziów nie godzi w zasadę niezawisłości sędziowskiej (w rozumieniu art. 47 KPP i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE) w sytuacji, gdy owo zamrożenie dotyczy nie tylko sędziów (a więc wybranej grupy zawodowej), ale – szerzej – różne osoby zajmujące funkcje publiczne i osoby wykonujące zadania w sektorze publicznym, w tym przedstawiciele władz ustawodawczej, wykonawczej” i jednocześnie jest ono podyktowane koniecznością „likwidacji nadmiernego deficytu budżetowego państwa. W tym miejscu przytoczyć również należy rozważania Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. K 1/12, w której podkreślono, że w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia sędziów powinny być bardziej – niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej – chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami.

W ocenie Sądu I instancji zamrożenie wynagrodzeń i zmniejszenie waloryzacji wynagrodzeń sędziów na mocy ustaw okołobudżetowych godziło w konstytucyjną zasadę równości wobec prawa wyrażonej w art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, a także w zasadę szczególnej ochrony wynagrodzenia sędziów, która wynika z art. 178 Konstytucji. Wskazać należy, iż w 2021 r. dodatkowe świadczenia w postaci trzynastej emerytury wypłacone zostały emerytom i rencistom, a w ustawie budżetowej na 2021 r. przewidziane zostały również środki pieniężne w wysokości 1,95 mld zł dla jednostek publicznych, radiofonii i telewizji. Od 2022 r. podwyższone zostały wynagrodzenia przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej, innych grup zawodowych (funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państw), nauczycieli; czternastą emeryturę wypłacono emerytom i rencistom. Biorąc pod uwagę rosnące wydatki państwa na niektóre segmenty gospodarki i na wynagrodzenia dla niektórych grup zawodowych, zupełnie niezrozumiałe jest jednoczesne zamrażanie i obniżanie waloryzacji wynagrodzeń sędziów. W ocenie Sądu odejście od ustawowego mechanizmu waloryzacji wynagrodzeń sędziów w powyższej sytuacji prowadzi do niesprawiedliwego rozłożenia na poszczególne grupy zawodowe dolegliwości z tytułu recesji gospodarczej. W szczególności, skoro ustawodawca zdecydował się na modyfikacje wynagrodzeń płac sędziów, zdaniem Sądu analogiczne rozwiązania powinny dotyczyć władzy ustawodawczej i wykonawczej, co w okolicznościach niniejszej sprawy nie miało miejsca. Tym samym należy stwierdzić, iż doszło do dyskryminacji i naruszenia zasady równego traktowania podmiotów podobnych. Co więcej, ograniczenia ustawowo przewidzianej waloryzacji nie powinny mieć miejsca w odniesieniu do podlegających szczególnej ochronie wynagrodzeń sędziów. W realiach niniejszej sprawy uczyniono dokładnie odwrotnie, zadecydowano o odejściu od waloryzacji wynagrodzeń sędziów, a przyznano podwyżki wynagrodzeń grupom zawodowym, których wynagrodzenia nie mają takich gwarancji ochrony jak wynagrodzenia sędziów. Nie został zatem zrealizowany kolejny z „warunków brzegowych” dotyczący zasad ustalania wynagrodzeń sędziów wskazany w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego (K 1/12) określający, że w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia sędziów powinny być bardziej - niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami.

W ocenie Sądu I instancji nie został również spełniony kolejny „warunek brzegowy”, określający, że wysokość wynagrodzenia sędziego powinna w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową nie mniejszą niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej. Podkreślić należy, iż zmiany zasad obliczania wynagrodzeń sędziów

miały już miejsce trzykrotnie w latach 2021-2023. W wyniku tych zmian tendencja wzrostowa wynagrodzeń sędziów jest mniejsza aniżeli przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej. Wynagrodzenia w sferze budżetowej w 2021 r. podobnie jak wynagrodzenia sędziów zostały „zamrożone”, jednak w 2022 r. wzrosły o 4,4%, a w 2023 r. o kolejne 7,8%. Tymczasem wzrost wynagrodzeń sędziowskich w 2022 r. wyniósł około 3,83% (po dodaniu do przyjętej kwoty kolejnych 26 zł - 4,37%), a w 2023 r. - 7,8%. Należy zatem stwierdzić, że wynagrodzenia sędziów wykazywały tendencję wzrostową mniejszą niż wynagrodzenia w sferze budżetowej.

Zauważyć również należy, iż w ustawie o budżecie na 2023 r. ustawodawca całkowicie odstąpił od powiązania podstawy wynagrodzenia zasadniczego sędziego od wysokości przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku poprzedniego na rzecz wskazania konkretnej kwoty tj. 5.444,42 zł. W ocenie Sądu taki sposób ustalenia podstawy wynagrodzenia zasadniczego sędziego nie zależy od obiektywnych kryteriów ekonomicznych, a od arbitralnej propozycji Rady Ministrów i zapadłego w jej następstwie rozstrzygnięcia legislacyjnego. Nie spełnia zatem kolejnego wymogu określającego zasady ustalania wynagrodzeń sędziów tj. kształtowania tych wynagrodzeń w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość - zarówno wobec całej tej grupy zawodowej - ze strony władzy wykonawczej, jak i w odniesieniu do poszczególnych sędziów.

Podsumowując Sąd Rejonowy wskazał, że wprowadzenie nowego mechanizmu ustalania wynagrodzeń sędziów określonego w ustawach o budżecie na lata 2021-2023 nie było uzasadnione sytuacją finansową państwa, bo nie była ona drastyczna i równowaga budżetowa nie była zagrożona. Nie wskazywały na to ani konkretne wskaźniki ekonomiczne, ani decyzje w zakresie wydatków budżetowych, które nie świadczyły o podjęciu szerokiego programu oszczędności i ratowania finansów publicznych, a wręcz przeciwnie o dofinansowaniu (nawet znaczącymi kwotami) określonych grup zawodowych i segmentów gospodarki. W tych okolicznościach należało zatem uznać prymat wartości konstytucyjnej wynagrodzenia sędziego godnego jego urzędu, będącej istotną gwarancją sędziowskiej niezawisłości, mającej fundamentalne znaczenie dla właściwego funkcjonowania trzeciej władzy. Ponadto ww. regulacje naruszały konstytucyjną zasadę równości wobec prawa, nie jest bowiem niczym uzasadnione wstrzymywanie i obniżanie waloryzacji wynagrodzeń sędziów, przy jednoczesnym podwyższaniu wynagrodzeń innych grup zawodowych, w szczególności władzy wykonawczej i ustawodawczej. Ponadto analizowany sposób ingerencji w zasady wynagradzania sędziów był arbitralny i uznaniowy, nie miał charakteru incydentalnego i naruszał tzw. „warunki brzegowe” dotyczące zasad ustalania wynagrodzeń sędziów określone przez Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku w sprawie K 1/12. W konsekwencji, wobec naruszenia przez wprowadzoną regulację art. 32 ust. 1 i 2 oraz 178 ust. 2 Konstytucji Sąd Rejonowy odmówił zastosowania art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021, art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 oraz art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023, stosując w to miejsce art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych i na tej podstawie ustalił podstawę wynagrodzenia zasadniczego należnego powodowi w spornym okresie.

Dodatkowe roczne wynagrodzenie zostało uregulowane w ustawie z dnia 12 grudnia 1997 r. i swoim działaniem obejmuje również sędziów. Zgodnie z w/w ustawą pracownik nabywa prawo do tego wynagrodzenia po przepracowaniu co najmniej 6 miesięcy w danym roku, wysokość wynagrodzenia dodatkowego, w przypadku nieprzepracowania pełnego roku, oblicza się proporcjonalnie do okresu zatrudnienia. Art. 4 w/w ustawy szczegółowo wskazuje w jaki sposób należy wyliczyć powyższe wynagrodzenie.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, iż zasądził żadaną przez powoda kwotę, pomimo, iż nieznacznie większa była należna dla niego kwota wynikająca z wyliczeń strony pozwanej, powód jednak nie rozszerzył powództwa, zaś sąd nie może orzekać ponad żądanie. Sąd zasądził powyższą kwotę określoną w pozwie, w oparciu o niekwestionowane wyliczenia strony pozwanej wraz z odsetkami za opóźnienie od dat wskazanych przez powoda. Daty wymagalności poszczególnych części świadczeń nie były kwestionowane przez stronę pozwaną, dlatego sąd uznał, iż powód prawidłowo wskazał daty, od których należy zasądzić odsetki za poszczególne świadczenia.

Na podst. art. 477 (2) §1 kpc wyrokowi w częściach zasądających roszczenie, Sąd I instancji nadał rygor natychmiastowej wykonalności do wysokości kwoty uposażenia miesięcznego wskazanego przez stronę pozwaną na k. 100.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy, ewentualnie o jego zmianę i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obydwie instancje według norm przepisanych.

Wyrokowi zarzucono naruszenie:

1. prawa materialnego, tj.:

- art. 178 ust. 2 Konstytucji RP poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w stanie faktycznym sprawy i uznanie, że w 2021 wynagrodzenia sędziów nie odpowiadały godności urzędu i zakresowi obowiązków, ponieważ naruszone zostały trzy „warunki brzegowe” ustalone wyrokiem TK z dnia 12 grudnia 2012 r., sygn. akt K 1/12, tj. wynagrodzenia sędziów były kształtowane w sposób arbitralny i uznaniowy, w trudnej sytuacji budżetu państwa nie były bardziej chronione przed nadmiernie niekorzystnymi skutkami zmian niż wynagrodzenia innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej oraz wynagrodzenia sędziów w dłuższej perspektywie czasowej wykazywały mniejszą tendencję wzrostową niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej, podczas gdy w 2021 r. wynagrodzenia sędziów były kształtowane w oparciu o obiektywne mechanizmy wykluczające jakąkolwiek uznaniowość władzy ustawodawczej i wykonawczej, tj. na podstawie przeciętnego wynagrodzenie w gospodarce krajowej w drugim kwartale 2019 r., a tymczasowe zmniejszenie tempa wzrostu wynagrodzeń sędziowskich w 2021 r. z uwagi na sytuację społeczno-gospodarczą kraju nie spowodowało, że wynagrodzenia sędziów przestały odpowiadać godności urzędu i zakresowi ich obowiązków i w konsekwencji niezasadną odmowę zastosowania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 r. w związku z uznaniem tego przepisu za niezgodny z art. 178 ust. 2 Konstytucji RP;

- art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP poprzez jego niewłaściwe zastosowania w stanie faktycznym sprawy i uznanie, że incydentalne ograniczenie wzrostu wynagrodzeń sędziowskich na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 r. stanowiło naruszenie zasady równości wobec prawa z uwagi na podniesienie wynagrodzeń innych grup zawodowych w latach 2021-2022, podczas gdy wynagrodzenia sędziów, w przeciwieństwie do wynagrodzeń pozostałych grup zawodowych, w okresie od 2009-2020 były systematycznie waloryzowane, za wyjątkiem 2012 r., tym samym tymczasowe zmniejszenie tempa wzrostu wynagrodzeń sędziowskich nie stanowiło przejawu nierównego traktowania, albo dyskryminacji i w konsekwencji niezasadną odmowę zastosowania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 w związku z uznaniem tego przepisu za niezgodny z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

- art. 85 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, zwanej dalej „k.p.”, i art. 481 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, zwanej dalej „k.c.”, w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, zwanej dalej „ustawą o Sądzie Najwyższym”, w związku z art. 49 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych, zwanej dalej „ustawą — prawo o ustroju sądów administracyjnych”, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym ustaleniu daty wymagalności poszczególnych roszczeń, od których należały się powodowi odsetki ustawowe za opóźnienie i w konsekwencji błędnym przyjęciu, że pozwany opóźniał się ze spełnieniem świadczenia, podczas gdy stosowanie przez pozwanego korzystającego z domniemania konstytucyjności art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 r. nie stanowiło opóźnienia;

- art. 91 §1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „ustawą - prawo o ustroju sądów powszechnych”, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w stanie faktycznym sprawy, w sytuacji gdy sposób

ustalenia wysokości wynagrodzeń sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego określa ustawa o Sądzie Najwyższym, a nie ustawa - prawo o ustroju sądów powszechnych i w związku z tym niezasadne niezastosowanie art. 48 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym w związku z art. 49 § 1 ustawy – prawo o ustroju sądów administracyjnych;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść orzeczenia, tj.

- art. 233 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej „k.p.c.”, w związku z art. 228 § 2 k.p.c. i art. 243⁽²⁾ k.p.c. poprzez nierozważenie wszechstronnie (jak nakazuje ten przepis) znaczenia i mocy wszystkich dowodów przedstawionych przez pozwanego w sprawie oraz faktów, o których informacje są powszechnie dostępne na skutek podporządkowania przez Sąd pierwszej instancji oceny materiału dowodowego z góry postawionej przez niego tezie, że sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w latach 2021 - 2023 nie uzasadniała ograniczenia tempa wzrostu wynagrodzeń sędziowskich na podstawie kwestionowanego przepisu ustawy o budżecie, który w tej sytuacji jest niezgodny z Konstytucją RP i w konsekwencji pominięcie przy ocenie materiału dowodowego dowodów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. dowodów z następujących dokumentów: wstępnej informacji GUS o relacji deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB z dnia 3 kwietnia 2023 r., informacji Ministerstwa Finansów z dnia 28 lutego 2020 r. na temat zadłużenia Skarbu Państwa na koniec 2019 r. (nr 12/2019), a także informacji z dnia 1 marca 2021 r. na temat zadłużenia Skarbu Państwa na koniec 2020 r. (nr 12/2020) i z dnia 28 lutego 2022 r. na temat zadłużenia Skarbu Państwa na koniec 2021 r. (nr 12/2021) oraz uzasadnienia do projektu ustawy o budżecie na rok 2021, z których wynika, że na koniec 2020 r., kiedy uchwalana była ustawa z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021, relacja długu publicznego do PKB przekraczała wysokość drugiego progu ostrożnościowego, a na koniec 2021 r. była bardzo bliska przekroczenia tego progu, co w takiej sytuacji uprawniało ustawodawcę do tymczasowego zmniejszenia poziomu wzrostu wynagrodzeń sędziowskich, które nastąpiło w ramach szerszego programu oszczędnościowego i co wskazuje na to, że art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 jest zgodny z art. 178 ust. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, przez co przekroczone zostały granice swobodnej oceny dowodów;

- art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu przyczyn, dla których Sąd pierwszej instancji odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodom przedstawionym przez pozwanego w odpowiedzi na pozew w celu wykazania sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w latach 2020-2021 i tym zgodności z Konstytucją RP art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 r.;

- art. 321 § 1 k.p.c. poprzez orzeczenie, że odsetki ustawowe za opóźnienie należą się powodowi do dnia zapłaty, w sytuacji gdy pozew powod nie określił, do jakiej daty mają być naliczane odsetki ustawowe za opóźnienie, co stanowiło orzeczenie ponad żądanie pozwu.

3. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez ustalenie, że:

- rozwiązanie dotyczące kształtowania wynagrodzeń sędziowskich, które zastosowane zostało w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 było analogiczne do tego, które zastosowano w ustawie z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 r. i które Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z art. 178 ust. 2 Konstytucji RP (wyrok z dnia 8 listopada 2023 r, sygn. akt K 1/23) i tym samym ustalenie, że Trybunał Konstytucyjny pośrednio wypowiedział się o braku zgodności z Konstytucją RP kwestionowanego przepisu ustawy o budżecie na rok 2021, w sytuacji gdy w latach 2021-2023 obowiązywały różne modele kształtowania wynagrodzeń sędziowskich przyjęte w ustawach o budżecie, a Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z Konstytucją RP tylko ten model, który arbitralnie wskazywał kwotę podstawy ustalenia wysokości wynagrodzenia sędziowskiego;

- sytuacja społeczno – gospodarcza kraju w latach 2021-2023 nie wymagała podjęcia tak radykalnych kroków jak „zamrożenie” i obniżenie waloryzacji wynagrodzeń sędziowskich, w sytuacji gdy jak wynika w szczególności z danych publikowanych przez GUS na koniec 2020 r., kiedy uchwalana była ustawa z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021, relacja długu publicznego do PKB przekraczała wysokość drugiego progu ostrożnościowego, a na koniec 2021 r. była bardzo bliska przekroczenia tego progu, co w konsekwencji uprawniało ustawodawcę do tymczasowego zmniejszenia poziomu wzrostu wynagrodzeń sędziowskich;
- wynagrodzenia sędziowskie w 2021 r. były kształtowane w sposób uznaniowy i arbitralny, w sytuacji gdy kształtowane były one na podstawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce krajowej w drugim kwartale 2019 r., a więc w oparciu o obiektywne mechanizmy dostosowane do sytuacji społeczno - gospodarczej kraju w latach 2020-2021;
- daty wymagalności poszczególnych części świadczeń nie były kwestionowane przez stronę pozwaną, podczas gdy w odpowiedzi na pozew pozwany wyraźnie wskazał, że kwestionuje zasadność i wysokość roszczenia głównego i odsetkowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy dokonał analizy materiału dowodowego, poczynił ustalenia w zakresie stanu faktycznego oraz zastosował przepisy, skutkiem czego zaskarżony wyrok zawiera trafne i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Okręgowy podziela dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne i argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku, przyjmując ustalenia i oceny tego Sądu za własne bez konieczności ich powielania. (vide: orzeczenia Sądu Najwyższego z 13 grudnia 1935 r., C III 680/34; z 14 lutego 1938 r., C II 21172/37; z 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98; z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05; z 5 marca 2015 r., V CSK 270/14). Sąd II instancji nie dopatrył się naruszenia przez Sąd I instancji przepisów, skutkujących koniecznością - zgodnie z żądaniem apelacji - zmiany tegoż orzeczenia, ewentualnie uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Przechodząc do zarzutów podniesionych w apelacji, w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy rozważył zarzuty prawa procesowego, ponieważ ocena zasadności naruszenia prawa materialnego może być dokonana dopiero po stwierdzeniu, że ustalenia stanowiące podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia zostały dokonane zgodnie z przepisami prawa procesowego. Nie jest bowiem możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego bez zgodnego z prawem procesowym ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 7 maja 2002 r., I CKN 105/00, za: Lex nr 55169; I PK 164/05, niepubl.; z 26 lipca 2007 r., V CSK 240/07, niepubl.). Apelujący zarzucił w tym zakresie Sądowi I instancji naruszenie art. 3271 § 1 pkt 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 228 § 2 k.p.c. i art. 243(2) k.p.c. i art. 321 § 1 k.p.c.

Na wstępie Sąd II instancji wskazuje, iż nie jest zasadny wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Wbrew stanowisku skarżącego, w toku postępowania przed Sędem I instancji nie doszło do nierozpoznania istoty sprawy. Z treści art. 386 § 2 i 4 k.p.c. wynika, że poza przypadkiem nieważności postępowania wyrok ulega uchyleniu tylko w wypadku nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nierozpoznanie istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji zachodzi zaś wtedy, gdy sąd ten, w wyniku stwierdzenia istnienia przesłanki unicestwiającej roszczenie pozwu lub żądanie zgłoszone w zarzucie przez pozwanego, nie rozpoznał merytorycznie sprawy, a więc nie zbadał podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia lub zarzutu pozwanego (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8.11.2013r., I CZ 87/13, LEX 1415183; postanowienie Sądu Najwyższego z 6.11.2013r., IV CZ 98/13, LEX 1411309). Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania prowadzącego do wydania zaskarżonego apelacją orzeczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego powyższe okoliczności nie zachodzą, albowiem Sąd Rejonowy rozpoznał istotę sprawy, jaką jest ustalenie wysokości należnego powodowi wynagrodzenia za 2021 rok, w tym dodatkowego rocznego wynagrodzenia. Powód w tym okresie był sędzią Naczelnego Sadu Administracyjnego w Warszawie. Kwestie jego wynagrodzenia nie zostały uregulowane w ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych, która w tym zakresie zawierała odesłanie do przepisów dotyczących Sądu Najwyższego, a w zakresie w nich nieuregulowanym – do przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (art. 49 § 1). Do ustalenia wysokości wynagrodzenia powoda zastosowanie miał przepis art. 48 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej jako: „u.s.n.”), w szczególności jego § 2 o następującej treści:

„Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Sądu Najwyższego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504, 1504 i 2461)”.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji na wstępie rozważań prawnych przywołał powyższe przepisy, natomiast w dalszej części uzasadnienia odwoływał się do przepisów regulujących wysokość wynagrodzeń sędziów sądów powszechnych. Powyższe nie oznacza, iż Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, okoliczność tę należy bowiem potraktować jako oczywistą omyłkę pisarską w rozumieniu art. 350 k.p.c. Za takim przyjęciem przemawia treść art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej jako „u.s.p.”), który stanowi, iż podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672), z zastrzeżeniem § 1d.

Treść obu przepisów jest niemal identyczna i przewiduje taki sam mechanizm ustalania wynagrodzeń, zarówno sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych i sądów powszechnych, tj. uzależnia ich wysokość od przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku poprzedniego. Zasada ta uległa modyfikacji na mocy ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (dalej jako: „ustawa o budżecie na 2021 r.”), która w art. 12 i 13 przewidywała przyjęcie jako podstawy wynagrodzenia zasadniczego sędziów wysokość przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2019 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Tym samym, mimo wskazania miejscami nieprecyzyjnej podstawy prawnej, Sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy.

Z tych samych względów w sprawie nie mogło dojść do naruszenia art. 91 § 1c u.s.p., skoro przepis ten nie został przez Sąd I instancji zastosowany.

Jako nietrafny oceniony został zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c., co w ocenie skarżącego miało nastąpić poprzez niewskazanie w uzasadnieniu przyczyn, dla których Sąd pierwszej instancji odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodom przedstawionym przez pozwanego w odpowiedzi na pozew w celu wykazania sytuacji społeczno-gospodarczej Kraju w latach 2020-2021.

Wyjaśnić zatem należy, że naruszenie przepisu określającego wymagania, jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu może być ocenione jako mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy w sytuacjach tylko wyjątkowych, do których zaliczyć można takie, gdzie braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Uzasadnienie wyroku pełni rolę wtórną w stosunku do rozstrzygnięcia, nie stanowiąc jego integralnej części. Rola uzasadnienia sprowadza się do wyjaśnienia motywów, jakimi kierował się sąd, wydając orzeczenie. Z tego powodu przyjmuje się, że obraza art. 327¹ § 1 k.p.c. może stanowić skuteczną podstawę środka zaskarżenia zupełnie wyjątkowo, gdy uniemożliwia wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji, co przy uwzględnieniu

specyfiki postępowania apelacyjnego, wpisanego w schemat apelacji pełnej, może zdarzyć się wówczas, gdy w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego przez sąd pierwszej instancji i w oparciu o materiał zebrany na etapie instancji odwoławczej, sąd drugiej instancji nie mógłby samodzielnie podjąć decyzji w określonej kwestii, bez naruszenia prawa stron do dwuinstancyjnego procesu.

Wbrew zapatrywaniu skarżącego, pisemne motywy zaskarżonego wyroku nie przejawiają takich mankamentów. Zgodzić należy się ze skarżącym o tyle, że w treści uzasadnienia Sądu I instancji brak jest odniesień do dowodów dołączonych do odpowiedzi na pozew, tj. wstępnej informacji GUS o relacji deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PHB w 2022 r. oraz informacji Ministerstwa Finansów na temat zadłużenia Skarbu Państwa w latach 2020-2022. Powyższe nie daje jednak podstaw do uznania, że Sąd Rejonowy sporządził uzasadnienie wyroku w sposób nieodpowiadający wymogom omawianej regulacji.

Zgodnie z art. 327¹ § 1 k.p.c., uzasadnienie wyroku powinno zawierać: 1) wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; 2) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia wszystkie te elementy zawiera. Zostały w nim zamieszczone ustalenia faktyczne z odwołaniem się do treści dowodów stanowiących ich podstawę, Sąd I instancji dokonał również oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Zdaniem Sądu Okręgowego, sąd orzekający nie ma natomiast obowiązku drobiazgowego odnoszenia się do każdego przeprowadzonego dowodu – ocenia je w kontekście ustaleń istotnych z uwagi na przedmiot sprawy, wystarczy ich kompleksowa ocena, a przede wszystkim wskazanie na dowody istotne w sprawie z punktu widzenia stron i ocenianego stosunku prawnego. Takiej oceny Sąd Rejonowy dokonał, a pisemne motywy rozstrzygnięcia pozwalają prześledzić jego rozumowanie i motywację.

Zwrócić także trzeba uwagę, że uzasadnienie wyroku jest czynnością następczą do podjęcia decyzji co do rozstrzygnięcia, więc zasadniczo nie może mieć wpływu na orzeczenie, stąd wadliwości uzasadnienia tylko wyjątkowo mogą stanowić usprawiedliwiony zarzut apelacyjny, nawet jeśli niektóre z wywodów sądu orzekającego są zbyt lakoniczne lub częściowo nieprecyzyjne.

Wskazać również należy, że dla skuteczności zarzutu obrazy przepisów postępowania konieczne jest wykazanie przez stronę skarżącą, że uchybienie sądu w tym zakresie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, czego ten nie uczynił. Apelujący nie wykazał, jaki istotny wpływ na rozstrzygnięcie mogłoby mieć wskazane przez niego uchybienie Sądu Rejonowego w zakresie niedostatecznego – w jego ocenie – uzasadnienia podstawy prawnej wyroku. Jest to o tyle kluczowe, że Sąd I instancji w swoim rozstrzygnięciu uwzględnił przecież sytuację makroekonomiczną w spornym okresie, co zostało szczegółowo wyjaśnione w uzasadnieniu wyroku.

Odnosząc się następnie do zarzutów dotyczących oceny dowodów i w konsekwencji prawidłowości ustaleń faktycznych powtórzyć należy, że Sąd II instancji w pełni podziela poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, co czyni niezasadnym podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z przewidzianą w tym artykule zasadą swobodnej oceny dowodów sąd rozpoznający sprawę ocenia wiarygodność i moc zgromadzonych w niej dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku. Sąd dokonuje oceny wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów, mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (tak np. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu orzeczenia z 11 lipca 2002 r., IV CKN 1218/00, LEX nr 80266). Ramy swobodnej oceny dowodów są określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnym poziomem świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (tak też Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach, np. z

dnia 19 czerwca 2001 r., II UKN 423/00, OSNP 2003/5/137). Poprawność rozumowania sądu powinna być możliwa do skontrolowania, z czym wiąże się obowiązek prawidłowego uzasadniania orzeczeń.

Skuteczny zarzut przekroczenia granic swobody w ocenie dowodów może mieć miejsce tylko w okolicznościach szczególnych. Dzieje się tak w razie pogwałcenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6 listopada 2003 r., II CK 177/02). Dla skuteczności zarzutu naruszenia swobodnej oceny dowodów nie wystarcza zatem twierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest bowiem wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać jakie kryteria oceny dowodów naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Ponadto jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to dokonana ocena nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego można było wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena tych dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. akt II CKN 817/00, LEX nr 56906).

W kontekście powyższych uwag należy stwierdzić, że wbrew twierdzeniom apelującego, w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie dopuścił się błędnej oceny dowodów, gdyż jest ona w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego. Wszelkie podniesione w tym zakresie w treści apelacji zarzuty stanowią zatem nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił wiarygodność dowodów, w tym dowodów z dokumentów, jak również ustalił fakty notoryjne oraz fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna w rozumieniu art. 228 § 2 k.p.c.

Podkreślić należy, że ustalenia co do sytuacji społeczno – gospodarczej Sądu I instancji Sąd Rejonowy czynił według wytycznych zwartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2012 r. w sprawie K 1/12, w którym dopuszczono do obniżenia wynagrodzenia sędziów w sytuacji przekroczenia konstytucyjnego limitu zadłużenia (art. 216 ust. 5 Konstytucji RP). Relacja między długiem publicznym a produktem krajowym brutto (PKB) została zatem ustalona przez Sąd I instancji na podstawie obwieszczeń Ministra Finansów publikowanych w Monitorze Polskim w sprawie ogłoszenia kwot, o których mowa w art. 38 i art. 38a ustawy o finansach publicznych. Tym samym nie było potrzeby posilkować się informacjami z Biuletynu miesięcznego Skarbu Państwa w tym zakresie, tym bardziej że nie były one wiążące dla władzy ustawodawczej w rozumieniu powołanych przepisów. Wskazać także należy, że w biuletynie 12/2019 nie zawarto informacji dotyczących relacji między długiem publicznym a PKB, gdyż wskazano tam jedynie ogólne zadłużenie Skarbu Państwa z rozbitciem na poszczególne kategorie, a informacje późniejsze nie mogły stanowić uzasadnienia dla wprowadzenia rozwiązania z ustawy o budżecie z końca 2020 r. Z kolei wstępna informacja GUS już na wstępie zawiera zastrzeżenie o właśnie wstępnym charakterze prezentowanych danych, nadto pochodzi z 3 kwietnia 2023 r., zaś wskazane w niej informacje są sprzeczne z tymi wynikającymi z obwieszczeń, o których mowa w art. 38 i art. 38a ustawy o finansach publicznych.

Jeśli zaś chodzi o zarzuty zakwalifikowane przez skarżącego jako sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, to ich analiza wskazuje, że w istocie są to zarzuty naruszenia prawa materialnego. Jedyne zarzuty w tej grupie dotyczący stricte ustaleń faktycznych odnosi się do przekroczenia na koniec 2020 r. drugiego progu ostrożnościowego i był on w całości niezasadny. Wysokość progów ostrożnościowych określa ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, przy czym procedura opisana w jej art. 86 wszczynana jest, gdy wartość relacji kwoty państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto jest większa od 55%, a mniejsza od 60% lub jest równa lub większa od 60%. Zaznaczyć należy, że dotyczy to relacji ogłoszonej zgodnie z art. 38 ustawy, a więc na podstawie ogłoszenia Ministra Finansów w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, nie zaś w według danych GUS o charakterze wstępnym. Ponownie wskazać należy, że wydruk dołączony do odpowiedzi na pozew (k. 92-93) datowany jest na 3 kwietnia 2023 r., zaś prezentowane dane miały

charakter wstępny i mogły ulec zmianie. Na jego podstawie nie można zatem określić, że relacja długu publicznego do PKB na koniec 2020 r. przekraczała wysokość drugiego progu ostrożnościowego.

Sąd Rejonowy nie naruszył także żadnego z powołanych w apelacji przepisów prawa materialnego. Wątro podkreślić, że naruszenie prawa materialnego może polegać na błędnej jego wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu. Błędna wykładnia prawa polega na błędnym zrozumieniu treści lub znaczenia normy prawnej. Z kolei naruszenie prawa przez niewłaściwe jego zastosowanie, to - jak słusznie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 25 marca 1999 r., III CKN 206/98 (OSNC 1999, Nr 10, poz. 183) - kwestia prawidłowego odniesienia normy prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego, sprawa właściwego skonfrontowania okoliczności stanu faktycznego z hipotezą odnośnej normy prawnej i poddanie tego stanu ocenie prawnej na podstawie treści tej normy. W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie dopuścił się żadnej ze wskazanych postaci naruszenia prawa materialnego.

Spór w niniejszej sprawie zasadniczo sprowadzał się do oceny prawnej, czy przysługujące powodowi uposażenie winno być ustalone na podstawie art. 48 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (w zw. z art. 49 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych), czy też dopuszczalne było jego ustalenie według reguł określonych w art. 13 ustawy o budżecie na 2021 r.

Na wstępie zaznaczyć należy, że od 1 stycznia 2009 r., na mocy ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r., poz. 56, nr 459), wynagrodzenia sędziów ustalane są jako niewaloryzowany iloczyn przeciętnego wynagrodzenia w II kwartale roku poprzedzającego i stosownego mnożnika, podczas gdy wcześniej był to, podlegający waloryzacji, iloczyn kwoty bazowej i owego mnożnika. Ustawodawca przyjął więc - jako instrument urealniania płac - nie waloryzację, lecz koncepcję progresywnego wynagrodzenia, stanowiąc jednocześnie, że w razie zmian niekorzystnych (obniżenia się wynagrodzenia w II kwartale w stosunku do roku poprzedniego) wynagrodzenia sędziów pozostają na niezmiennym poziomie (art. 91 u.s.p. i art. 42 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, obecnie art. 49 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Według autorów projektu ustawy, rozwiązania te służyć miały obiektywizacji ustalania wynagrodzeń sędziowskich i pozwalały na postulowane przez środowisko sędziowskie ograniczenie wpływu innych władz na wysokość zasadniczych wynagrodzeń sędziowskich. Celem tych przepisów jest również uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju.

Podkreślić należy, czego w swojej argumentacji nie uwzględnił skarżący, że sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). W istocie to właśnie powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej.

W 2021 r. wynagrodzenie sędziów sądów powszechnych, administracyjnych i Sądu Najwyższego tylko częściowo było ustalane według reguły opisanej w art. 91 § 1c u.s.p. i art. 49 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, których podstawą jest przeciętne wynagrodzenie w II kwartale roku poprzedniego, czyli w tym przypadku – 2020. Ten element został natomiast odmiennie określony w ustawie o budżecie na rok 2021, gdzie wskazano, że podstawą ustalenia wysokości wynagrodzenia jest odpowiednio przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2019, a więc nie roku poprzedniego. Podkreślenia wymaga, że ustawodawca wprowadzając odstępstwa od kształtowania wynagrodzeń sędziowskich w oparciu o przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku poprzedzającego, nie zawiesił mocy obowiązującej przepisów art. 91 § 1c u.s.p. i art. 49 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, nie

uchylił ich ani nie dokonał ich zmiany. W systemie prawa obowiązywały zatem dwie normy prawne, które odmiennie wskazywały kwotę stanowiącą podstawę ustalenia wynagrodzeń sędziów.

Mimo iż rolą tzw. ustaw okołobudżetowych jest jedynie zapewnienie realizacji ustawy budżetowej a nie kształtowanie nowych praw i obowiązków, to ustawy te są w systemie źródeł prawa aktami posiadającymi tożsamą moc co zwykle ustawy. Zgodnie z generalną zasadą wykładni prawa każda ustawa późniejsza może uchylić wcześniejszą, jak i ustanowić czasowe wyjątki od jej postanowień - *lex posterior derogat legi priori* (por. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 listopada 1994 r., K 4/94, OTK 1994 cz. II poz. 39). Nie oznacza to jednakże, iż sąd pozbawiony jest prawa do oceny, czy „nowe” regulacje pozostają w zgodności z normami rangi konstytucyjnej. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na użytek rozpoznawanej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 r., III KRS 45/12, Lex nr 2288955). Obowiązkiem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 10 ust. 2 i art. 175 ust. 1 Konstytucji). Sędzia nie może stosować ustaw bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego. W konsekwencji, w jednostkowej sprawie, sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym, co nie narusza kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania (art. 188 Konstytucji) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 r., III PK 87/11 LEX nr 1619703.

Wskazać również należy, że sądy powszechne w szczególności mogą badać takie ustawy, które nie mogą podlegać kontroli przez Trybunał Konstytucyjny (tak uchwała Sądu Najwyższego - Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 listopada 2022 r., sygn. akt III PZP 2/21). Jak wynika z art. 59 ust. 1 pkt 4 w zw. z ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), Trybunał nie może prowadzić postępowania w przedmiocie zgodności z konstytucją aktów normatywnych, jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał. Sporny art. 13 ust. 1 ustawy okołobudżetowej na rok 2021 utracił natomiast moc w tym znaczeniu, że jego przedmiot regulacji został skonsumowany. Ustawa miała charakter epizodyczny i jej cel został zrealizowany, nadto obowiązywała tylko w 2021 r. W rozumieniu art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym przepis ten utracił moc (zob. np. postanowienie TK z 1 grudnia 2021 r., U 1/21, OTK-A 2021, nr 70), zatem nie było możliwości kierowania pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego odnośnie prawidłowości ustalania wynagrodzeń sędziów w 2021 r. W tej sytuacji jedyną drogą na zapewnienie ochrony konstytucyjnych wolności i praw strony postępowania jest zbadania ww. ustaw przez sąd powszechny.

Sąd Okręgowy w pełni popiera konkluzję, do której doszedł Sąd I instancji, iż w niniejszej sprawie istniały podstawy do odmowy zastosowania przepisów ustawy okołobudżetowej na 2021 rok, jako naruszających przepisy Konstytucji RP, stosując w to miejsce przepisy ustrojowe, w przypadku powoda – art. 48 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 49 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych.

Skontrolowany w toku postępowania odwoławczego wywód Sądu Rejonowego nie pozwala na podzielenie zarzutu dotyczącego naruszenia art. 178 ust. 2 Konstytucji RP. Art. 178 Konstytucji RP odnosi się do zasady niezawisłości sędziowskiej, a w ust. 2 zawiera regulacje w części budujące ową zasadę. Zgodnie z omawianym przepisem, sędziom zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków. Należy stwierdzić, że Sąd I instancji przychyłając się w wyroku do twierdzeń wywodzonych przez powoda i tym samym podwyższając należne mu wynagrodzenie sędziowskie orzekł zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 178 ust. 2 Konstytucji. Sąd I instancji trafnie ocenił, że wynagrodzenie wyliczane powodowi na podstawie przepisów ustawy okołobudżetowej na 2021 rok, owej zasady nie realizowało. Pozwany natomiast, mimo że zarówno w toku procesu w I instancji, jak i w przedłożonej apelacji od wyroku Sądu I instancji konsekwentnie podnosił brak zasadności naliczania wynagrodzenia powoda na podstawie korzystniejszych przepisów, co równałoby się realizacji jego żądań i podwyższeniu wynagrodzenia, zarzuca Sądowi I instancji naruszenie przepisu wskazującego na potrzebę uczynienia wynagrodzenia sędziowskiego odpowiadające godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków. Tym samym pozwany

wywodzi, że naliczając wynagrodzenie powodowi na podstawie korzystniejszej ustawy i w wyższej wysokości narusza przepis Konstytucji wskazujący na potrzebę godnego wynagradzania sędziów. W ocenie Sądu II instancji brak jest jakichkolwiek przejawów naruszenia art. 178 ust.2 Konstytucji przez Sąd I instancji.

Rozwijając zasadę wyrażoną w art. 178 ust. 2 Konstytucji RP, Sąd I instancji trafnie ocenił legalność rozwiązania przyjętego w ustawie o budżecie na 2021 r. dotyczącego kształtowania wynagrodzeń sędziów poprzez odwołanie do fragmentów uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2012 r. w sprawie K 1/12 (OTK-A 2012/11/134). W orzeczeniu tym Trybunał Konstytucyjny - odwołując się do swoich wcześniejszych orzeczeń - powołał się na nieprzekraczalne „warunki brzegowe” wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu sędziego i zakresowi jego obowiązków.

Potrzebę oznaczenia takich warunków Trybunał Konstytucyjny uzasadniał następująco: „Ustawodawca, statuując w art. 178 ust. 2 Konstytucji - w bezpośrednim sąsiedztwie postanowień wyrażających zasadę niezawisłości sędziowskiej - obowiązek zapewnienia sędziom warunków pracy i wynagrodzenia odpowiadających godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków, uznał, że te odpowiednie warunki i wynagrodzenie są konieczne do prawidłowego wypełniania ich funkcji - wymierzania sprawiedliwości (orzekania). Ich celem nie jest ochrona indywidualnych interesów osób sprawujących urząd sędziego, lecz zapewnienie prawidłowego działania władzy sądowniczej, które jest koniecznym warunkiem urzeczywistnienia rządów prawa. I chociaż z art. 178 ust. 2 Konstytucji nie można wyprowadzać praw podmiotowych sędziów do wynagrodzenia w określonej wysokości ani szczegółowych rozwiązań prawnych dotyczących ich wynagrodzeń, to - ze względu na istniejący charakter i specyficzne funkcje - można na jego podstawie wyznaczyć nieprzekraczalne granice dla władz ustawodawczej i wykonawczej, decydujących o sposobie wynagradzania sędziów” (pkt 5.4. uzasadnienia).

Według Trybunału Konstytucyjnego, za takie uznać trzeba następujące wymogi:

- 1) wynagrodzenia sędziów powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość - zarówno wobec całej tej grupy zawodowej - ze strony władzy wykonawczej, jak i w odniesieniu do poszczególnych sędziów, co do których niedopuszczalne jest uzależnianie jego wysokości od indywidualnej oceny ich pracy;
- 2) wysokość wynagrodzenia sędziego, w tym rozpoczynającego karierę w zawodzie sędziowskim sędziego sądu rejonowego, powinna znacząco przewyższać wysokość przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej;
- 3) wynagrodzenia sędziów powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową nie mniejszą niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej;
- 4) w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia sędziów powinny być bardziej - niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami.
- 5) niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia sędziów, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji RP (przekroczenia konstytucyjnego limitu zadłużenia).

Trybunał Konstytucyjny uznając, że zamrożenie płac w 2012 r. nie wykroczało poza owe warunki, zastrzegł jednocześnie, że uznanie konstytucyjności tego rozwiązania wynika z jego incydentalnego charakteru oraz z uwzględnienia trudnej sytuacji finansowej państwa, zagrażającej równowadze budżetowej, stanowiącej wartość konstytucyjną konkurencyjną wobec wartości określonych w art. 178 Konstytucji RP. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, wydany przez niego wyrok nie może być rozumiany jako akceptacja praktyki „zamrażania” wynagrodzeń sędziowskich, która oznacza spadek ich realnej wartości i przez to pogorszenie sytuacji materialnej sędziów, gdyż w demokratycznym państwie prawa, opartym na trójpodziale władz, nie jest dopuszczalne, by jedna z nich – władza sądownicza - była przez pozostałe władze osłabiana, chociażby w sferze materialnego poziomu życia, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do uzależnienia władzy sądowniczej od pozostałych władz i obniżyć jej autorytet. Trybunał Konstytucyjny wskazał również, że „zamrożenie” wynagrodzeń sędziowskich może być tolerowane tylko wyjątkowo, ze względu na inne wartości konstytucyjne, w szczególności - ze względu na trudności budżetowe państwa,

jeżeli występuje w kontekście szerszego programu oszczędnościowego. Nie może w żadnym wypadku stać się ono systematyczną praktyką. Trybunał Konstytucyjny wskazał także, że nie jest możliwe ustanowienie sztywnych reguł w tym względzie, zaś ocena tego rodzaju regulacji musi się odbywać a casu ad casum, z uwzględnieniem uwarunkowań społeczno-gospodarczych i całego kontekstu normatywnego, a jej wynik powinien być efektem ważenia wartości konstytucyjnych.

W powyższym kontekście Sąd II instancji wskazuje, iż Sąd Rejonowy dokonał oceny spornych przepisów w pełnej zgodności z powyższymi wytycznymi. Wbrew stanowisku skarżącego, pod uwagę uwzględniony został stan finansów publicznych jak i stan pandemii COVID-19, która miała wpływ na przeważającą część gospodarki i aspektów funkcjonowania państwa. W tym celu zasadnym dokonano analizy właściwych przepisów w odniesieniu do sytuacji gospodarczo-ekonomicznej w ostatnich latach. Zgodnie z art. 216 ust. 5 Konstytucji RP, nie wolno bowiem zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń finansowych, w następstwie których państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto; sposób obliczania wartości rocznego produktu krajowego brutto oraz państwowego długu publicznego określa ustawa. Państwowy dług publiczny, obliczany jako wartość nominalna zobowiązań jednostek sektora finansów publicznych po wyeliminowaniu wzajemnych zobowiązań między jednostkami tego sektora, ustala się zgodnie ze wskazaniem art. 73 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z 30 marca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu ustalania wartości zobowiązań zaliczanych do państwowego długu publicznego, długu Skarbu Państwa, wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji. Wartość rocznego produktu krajowego brutto (PKB) oblicza Prezes Głównego Urzędu Statystycznego zgodnie z zasadami ujętymi w ustawie z 26 października 2000 r. o sposobie obliczania wartości rocznego produktu krajowego brutto, uwzględniając trzy równe co do wartości kategorie makroekonomiczne, określające PKB poprzez: 1) rozmiary działalności produkcyjnej, 2) końcowy rezultat działalności produkcyjnej, 3) sumę dochodów pierwotnych (art. 2 w zw. z art. 5).

Wartością chronioną przez art. 216 Konstytucji RP jest równowaga ekonomiczno-finansowa państwa. Konstytucyjnie akceptowalną granicą państwowego długu publicznego jest próg 3/5 wartości rocznego PKB. Po osiągnięciu tego progu organy państwa nie mogą zaciągać nowych zobowiązań finansowych w formie pożyczek oraz udzielania gwarancji i poręczeń finansowych. W przypadku, gdy wartość relacji kwoty państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto jest równa lub większa od 60% (3/5 wartości) Rada Ministrów ma obowiązek opracowania i przedstawienia Sejmowi programu sanacyjnego zawierającego propozycję przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie do ograniczenia powyższej relacji (art. 86 ust. 1 pkt 3 lit. b i art. 87 pkt 2 u.f.p.). Wprowadza się również rozwiązania składające się na tzw. procedurę ostrożnościową (zob. art. 86 ust. 1 pkt 2 lit. a, b oraz e-g w zw. z art. 86 ust. 1 pkt 3 lit. a u.f.p.). Odwołując się do danych ujętych w obwieszczeniach Ministra Finansów, publikowanych w Monitorze Polskim na podstawie art. 38 i art. 38a ustawy o finansach publicznych, za poszczególne lata budżetowe spornego okresu, należy odnotować następujące wysokości relacji kwoty państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto: - na koniec 2020 r.: 47,8% (art. 38 u.f.p.) i 44, 5% (art. 38a u.f.p.) (M. P. z 2021 r. poz. 492) - na koniec 2021 r.: 43,8% (art. 38 u.f.p.) i 40, 2% (art. 38a u.f.p.) (M. P. z 2022 r. poz. 553).

Takie wartości owej relacji wskazują zatem na to, że mimo trwającej pandemii Covid-19 (od marca 2020 r.) i związanych z tym trudności i ograniczeń dla gospodarki kraju, w tym potrzeby wydatkowania znacznych środków publicznych na przeciwdziałanie skutkom w ramach tzw. tarcz, nie doszło do sytuacji wymuszającej podjęcie określonych działań o charakterze stabilizującym, ochronnym, a nawet sanacyjnym.

Dla porównania wskaźniki te w innych latach budżetowych wyglądały następująco: - na koniec 2018 r.: 46, 5% (art. 38 u.f.p.) i 44, 6% (art. 38a u.f.p.) (M. P. z 2019 poz. 468), czyli podobnie jak na koniec 2020 r., - na koniec 2019 : 43,6% (art. 38 u.f.p.) i 42, 1% (M. P. z 2020 r. poz. 456), czyli podobnie jak na koniec 2021 r., - na koniec 2022 r.: 39, 3% (art. 38 u.f.p.) i 35,4% (M. P. z 2023 r. poz. 537).

Z kolei w okresach, do których odnosiły się rozważania z wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 1/12, mające rzekomo uzasadniać aktualne „mrożenie” płac: - na koniec 2010 r.: 52,8% (art. 38 u.f.p.) (M. P. z 2011 r. Nr 42, poz. 464), - na koniec 2011 r.: 53,5%, (art. 38 u.f.p.) (M. P. z 2012 r. poz. 355), - na koniec 2012 r.: 52,7% (art. 38 u.f.p.)

(M. P. z 2013 r. poz. 459). Była to zatem relacja mieszcząca się już w ówczesnym pierwszym progu ostrożnościowym (art. 86 ust. 1 pkt 1 u.f.p.), wykazująca się pewną tendencją wzrostową (zob. relacja na koniec 2010 i 2011 r.). Wówczas, ze względu na stan finansów państwa w 2011 r. ustawodawca - oprócz „zamrożenia” płac sędziowskich - wdrożył szereg rozwiązań mających na celu zachowanie wymaganej równowagi budżetowej, odpowiedniej relacji kwoty państwowego długu publicznego wobec PKB. Część z nich powołał Trybunał Konstytucyjny w wyroku K 1/12 i było to m.in. „mrożenie” wynagrodzeń dla innych grup zawodowych, wstrzymanie wypłat świadczeń socjalnych, mających dla ich beneficjariuszy niejednokrotnie charakter alimentarny, czy też rozwiązania przyjęte w obszarze ubezpieczeń społecznych, którego system powszechnych lub systemy szczególne (np. ubezpieczenia rolnicze) w dużej mierze opierają się na środkach przekazanych z budżetu państwa.

Porównując powzięte kroki w okresie ocenianym w wyroku w sprawie K 1/2 do sytuacji z 2021 r., Sąd I instancji prawidłowo ocenił, że ustawodawca nie podjął w spornym okresie działań zaradczych, które mogłyby uzasadniać „zamrożenie” płac sędziowskich. Kolejną częścią składową, którą Sąd Rejonowy wziął pod uwagę jako odzwierciedlającą stan finansów publicznych w 2021 r., były warunki wynagradzania pozostałych pracowników sektora publicznego. Także w tym wypadku Sąd Rejonowy doszedł do trafnych wniosków podnosząc, że mimo wstrzymania waloryzacji wynagrodzeń sędziów, co miało wynikać z trudnej sytuacji ekonomicznej, sytuacja innych grup zawodowych nie uległa pogorszeniu. W ustawie o budżecie na 2021 r. przewidziano wprowadzenie regulacji „mrożącej” wynagrodzenia jednostkowe również dla innych grup zawodowych, np. osób objętych ustawą z 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (art. 15), ustawą z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (art. 16) - czy też utrzymujące globalną wielkość wynagrodzeń dla poszczególnych jednostek sektorów finansów publicznych na dotychczasowym poziomie (art. 7). Niemniej część tych przepisów uchylono w ustawie nowelizującej ustawę o budżecie na 2021 r. (zob. np. art. 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 oraz art. 9a do art. 9c ustawy o budżecie za 2021 r.), bądź też złagodzone ich rygorystyczny skutek poprzez wprowadzenie np. wzmiankowanego dodatku motywacyjnego (zob. 7 ust. 3 pkt 4 ustawy o budżecie na 2021 r.). Ponadto w samej ustawie o budżecie przewidziano możliwości przyznawania nagród za „szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej” dla członków korpusu służby cywilnej (art. 17), pracowników urzędów państwowych (art. 18), jednostek lub urzędów podległych ministrom lub wojewodom (art. 19 i art. 22), NIK (art. 20), PIP (art. 21), Urzędu Patentowego RP (art. 23), Prokuraturii Generalnej (art. 24), czy też funkcjonariuszom formacji mundurowych (art. 25 do art. 37, 42) lub żołnierzom zawodowym (art. 39 i art. 40). Co więcej, wskazane grupy zawodowe objęto w 2021 r. specjalnym dodatkiem motywacyjnym (art. 46a).

Dodatkowo, w 2021 r. doszło do wzrostu wydatków na płace dla poszczególnych grup zawodowych, a nawet zaciągnięcie nowych zobowiązań ze środków publicznych.

Jako pierwsze należy wymienić rozporządzeniem Prezydenta RP z 30 lipca 2021 r. (zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, Dz. U. z 2021 r. poz. 1394) z dniem 1 sierpnia 2021 r. podniesiono mnożnik kwoty bazowej wobec wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego o kilka punktów procentowych osobom piastującym funkcje w centralnych urzędach i instytucjach państwowych (m.in. Prezesowi RM, Marszałkom oraz Wicemarszałkom Sejmu i Senatu, osobom kierującym (i ich zastępcom) ministerstwami, kancelariami organów centralnych, Rzecznikom, Prezesom lub Przewodniczącym (ich zastępcom) organów centralnych np. NIK, IPN, UODO, KRRiT, GIP, NBP itp.), a także wojewodom i wicewojewodom. Kolejne zmiany dokonały się na mocy przepisów ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1834): podniesiono wskaźnik wynagrodzenia zasadniczego (z 7 do 9,8 krotności kwoty bazowej) i dodatku funkcyjnego (z 3 do 4,2 krotności) Prezydenta RP (art. 1 pkt 2 ustawy nowelizacyjnej); zwiększono wysokość diet radnych samorządów gminnych, powiatowych i wojewódzkich z 1,5 do 2,4 krotności kwoty bazowej (art. 2, art. 5 i art. 6 ustawy nowelizującej); objęto ubezpieczeniami społecznymi i zdrowotnym małżonka Prezydenta RP, finansując składki z tego tytułu w całości z budżetu państwa (art. 3, art. 7 do art. 10 ustawy nowelizującej), a także obciążając budżet powinnością odprowadzenia takich składek od 1 stycznia 1999 r. za wszystkich dotychczasowych małżonków Prezydentów (art. 15 ustawy nowelizującej); zwiększono wynagrodzenie byłego Prezydenta RP o dodatek

funkcyjny (art. 4 ustawy nowelizacyjnej); zwiększono z 7 do 11, 2 krotności kwoty bazowej limit maksymalnego wynagrodzenia dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru, wprowadzając także dolny limit wynagrodzenia (nie mniej niż 80% maksymalnego wynagrodzenia) (art. 11 ustawy nowelizującej); zwiększono członkom PKW mnożnik wynagrodzenia ustalano na podstawie kwoty bazowej, tj. przewodniczącemu (z 3,4 do 4,9), jego zastępcy (z 3,2 do 4,48) i członkowi komisji (z 3,0 do 4,2), a także mnożnik komisarzy wyborczych (z 3,0 na 3,45) (art. 12 ustawy nowelizującej); zniesiono do ww. podwyżek płac ograniczenie z art. 7 ustawy o budżecie (art. 13 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej), wprowadzając jednocześnie obowiązek podniesienia wynagrodzeń, diet i uposażeń od 1 sierpnia 2021 r. (art. 18 ustawy nowelizującej).

Kolejne przykłady odnoszą się do prezydentów miast, wójtów, starostów i marszałków województw. Wynagrodzenia osób pełniących te funkcje uległy znacznemu zwiększeniu, z kwot nie przekraczających 8000 zł do kwot oscylujących między 14 i 15 tys. zł. W przypadku burmistrzów dzielnic (ich zastępców) i pozostałych członków zarządu owe dwuskładnikowe wynagrodzenia z kwot między 6 i 7 tys. zł wzrosły do poziomu między 12 do 14 tys. zł. Również duży wzrost wynagrodzeń dotyczył nadto członków zarządu związków, wicemarszałków, zastępców prezydentów (burmistrzów, wójtów), skarbników. Zmiany normatywne dokonane w 2021 r. wskazują zatem na znaczny wzrost płac i innych świadczeń zarówno w sektorze publicznym jak i w jednostkach państwowych i samorządowych, w wynagrodzeniach na kierowniczych stanowiskach i pracowników organów kolegialnych.

W celu pełnego zobrazowania sytuacji przychodowej określonych grup zawodowo-społecznych, należy również zwrócić uwagę, że ewentualne podwyżki lub waloryzacje przykładowych świadczeń wypłacanych w ramach ogólnie pojętego zabezpieczenia społecznego, finansowanego są w znacznym zakresie z środków publicznych (wydatków budżetowych). W 2021 r. wskaźnik waloryzacyjny rent i emerytur (świadczeń stanowiących największe obciążenie dla ZUS, a tym samym budżetu państwa) wyniósł 104, 24% (M. P. z 2021 r. poz. 167). Dla porównania wskaźnik ten wyniósł: w 2018 r. - 102, 98% (M. P. z 2018 r. poz. 185), w 2019 r. - 102, 86% (M. P. z 2019 r. poz. 176), w 2020 r. - 103, 56% (M. P. z 2020 r. poz. 177), a w 2022 r. - nawet 107% (M. P. z 2022 r. poz. 211). Nie tylko zatem utrzymano coroczny poziom waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych z okresu poprzedzającego pandemię, ale nawet doszło do wzrostu wskaźnika waloryzacji. Co więcej, w 2021 r. nie tylko zachowano uprawnienie do tzw. 13-tej „emerytury” (choć przysługującej również nie-emerytom), wypłacane na podstawie przepisów ustawy z 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (tekst jedn.: w Dz. U. z 2022 r. poz. 2575), ale także przewidziano na 2021 r. kolejne świadczenie – tzw. „14-tą emeryturę” - finansowane z Funduszu Solidarnościowego (tworzonego m.in. ze środków objętych finansami publicznymi - art. 3 ustawy z 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym, tekst jedn.: w Dz. U. z 2023 r. poz. 647) oraz wypłacane w 2021 r. na podstawie przepisów ustawy z 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2021 r. poz. 432).

Są to jedynie przykłady zwiększania kwot wynagrodzeń lub świadczeń wypłacanych w ramach systemu zaopatrzenia społecznego w okresie, w którym - z uwagi na stan budżetu w okresie pandemii wirusa Covid-19 - odstąpiono od przyjętych zasad kształtowania wynagrodzeń sędziowskich. Takie działania pozostają w sprzeczności z intencją ustawodawcy, podważając zasadność deklarowanych rozwiązań. Dowolność i uznaniowość poczyniań zauważalna jest w kontekście zapowiedzi czynionych w uzasadnieniu ustawy budżetowej na rok 2021 o wyjątkowości przyjętego odstępstwa, której jednak próżno poszukiwać w kolejnych latach. Owa wskazywana incydentalność stała się w istocie motywacją i rutynowym postępowaniem, przy braku kryteriów co do warunków ewentualnych zmian przepisów. O ile zmiana zasad kształtowania wynagrodzeń sędziów w roku 2012 uzasadniana była trudną sytuacją finansów publicznych i konsekwentnymi poczynaniami kreującymi oszczędności, nie tylko płacowe, to w 2021 r. analogiczna decyzja nie została należycie uzasadniona, ukonkretniona i odniesiona do warunków budżetowych.

Należy wyjaśnić, że Sąd orzekający nie neguje przywołanych rozwiązań płacowych dotyczących innych grup zawodowych. Powyższe wskazanie świadczy ma natomiast o braku uzasadnionych podstaw do swojego „zamrożenia” wynagrodzeń sędziowskich w 2021 r. albowiem ustawodawca nie zaplanował programów oszczędności dla wszystkich podmiotów uzyskujących świadczenia z budżetu a „zamrożenie” wynagrodzeń dotknęło sędziów, którzy, jak już podkreślano w niniejszym uzasadnieniu, są jedyną grupą zawodową w Polsce, której prawo do

odpowiedniego wynagrodzenia gwarantowane jest Ustawą zasadniczą. Opisany stan finansów publicznych w 2021 r., jak też podejmowane przez prawodawcę rozwiązania dotyczące sytuacji płacowej (przychodowej) poszczególnych grup zawodowych lub objętych zabezpieczeniem społecznym, wskazuje na to, że odstąpienie w spornym okresie od mechanizmu waloryzacyjnego przewidzianego w art. 48 ust. 2 u.s.n. stanowiło przekroczenie niektórych z wymienionych warunków brzegowych.

Jednocześnie, wbrew stanowisku skarżącego, powyższe rozwiązanie stanowiło naruszenie art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Nie sposób zgodzić się ze stroną pozwaną, że jednostkowe, po latach, podniesienie wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, w tym m.in. Prezydenta RP oraz pozostałych osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, nie naruszało zasady równości, skoro wynagrodzenia sędziów były waloryzowane corocznie (za wyjątkiem roku 2012 r.). Sąd Okręgowy wskazuje, że waloryzacja wynagrodzenia sędziów Naczelnych Sądów Administracyjnych wynika z przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym i została zapewniona od 2009 r. w myśl konstytucyjnej zasady, iż sędziom zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków (art. 178 ust. 2 Konstytucji RP). Podkreślenia wymaga, że w przepisach warunkujących ustalanie wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, w tym Prezydenta RP - do momentu zmian wdrożonych w 2021 r. nie uwzględniono takiego rozwiązania (zob. ustawę z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w brzmieniu obowiązującym przed zmianą wynikającą z ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw). Sąd Okręgowy nie kwestionuje zasadności zwiększania wynagrodzenia dla ww. grup osób, niemniej zauważa brak konsekwencji ustawodawcy, który z jednej strony odchodzi od ukształtowanych, stabilnych zasad wynagradzania sędziów, z drugiej zaś podwyższa uposażenia innych grup zawodowych. Skoro więc dochodzi do sytuacji braku poszanowania praw jednej z grup zawodowych w świetle gratyfikacji innych, nie można uznać że zachowano konstytucyjną zasadę równości wobec prawa, co stanowi jednoznaczne odstępstwo od zasady wynikającej z art. 32 Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy przeanalizował i podzielił ustalenia Sądu Rejonowego, a także przedstawił szersze spectrum zmian, które miały miejsce w 2021 r. w tym m.in. aspekt nowelizacji ustawy budżetowej na 2021 czy spornej ustawy o budżecie na 2021. Wnioski Sądu Okręgowego są tożsame z tymi zawartymi w skarżonym wyroku – sytuacja społeczno-gospodarcza w 2021 r. nie uzasadniała „zamrożenia” wynagrodzenia sędziów, w sytuacji gdy m.in. innym grupom zawodowym finansowanym z budżetu Państwa przyznano stosowne zwiększenia wynagrodzeń czy podjęto decyzje w sprawie wypłaty kolejnych, dodatkowych świadczeń emerytalnych. Abstrahując od zasobów sektora publicznego, realny wzrost poziomu wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw jednoznacznie wskazywał na dobrą sytuację gospodarczą Państwa w 2021 r.

Wskazać należy również, że ustawodawca, co trafnie wykazał Sąd I instancji, naruszył kolejny z „warunków brzegowych” wskazanych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 1/12 w postaci uzależnienia wynagrodzenia sędziów od arbitralnej decyzji władzy ustawodawczej. Zgodnie z art. 48 § 2 u.s.n., płaca sędziego miała być zrelatywizowana do przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego rokrocznie w Monitorze Polskim przez Prezesa GUS. Wskazany sposób kalkulacji opiera się na przeciętnym wynagrodzeniu z poprzedniego roku, ogłaszanym przez Prezesa GUS, co ma na celu obiektywizację i ograniczenie wpływu innych władz na wysokość wynagrodzeń. Mechanizm ten, oparty na niezależnych wskaźnikach ekonomicznych, zapewniał większą przewidywalność i niezależność finansową sędziów. Odejście w roku 2021 od dotychczasowego mechanizmu corocznego ustalania wynagrodzeń sędziowskich doprowadziło do sytuacji, w której ponownie wielkość miesięcznych zarobków sędziów w tym okresie uzależniona została od decyzji władzy wykonawczej (projektodawca ustawy o budżecie) oraz ustawodawczej.

Zwrócił na to także uwagę Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z 8 listopada 2023 r. (K 1/23), który - odnosząc się także do spornego okresu – podkreślił, że: „Wynagrodzenia sędziów w ostatnich latach kształtowane są przez ustawodawcę w sposób całkowicie uznaniowy - zarówno co do konstrukcji mechanizmu wynagradzania jak i tempa wzrostu płac. Taka praktyka nie zapewnia konstytucyjnej ochrony wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu sędziego oraz zakresowi jego obowiązków. Sędziowie nie mogą w żaden sposób przewidzieć, jak

będzie kształtować się ich wynagrodzenie. W kontekście wynagradzania pracowników sfery budżetowej może być zrozumiała dyskrecjonalność ustawodawcy - musi przecież dostosować wysokość zarobków do sytuacji na rynku pracy oraz czynników gospodarczych. Tymczasem taka uznaniowość nie powinna mieć miejsca w odniesieniu do wynagrodzeń sędziowskich, których szczególny charakter potwierdzony jest w art. 178 ust. 2 i art. 195 ust. 2 Konstytucji. Konstytucyjna ranga powinna gwarantować nie tylko ich nominalną wysokość. (...) Przepisy ustaw okołobudżetowych na lata 2021-2023 (oraz rozwiązanie przyjęte w projekcie ustawy okołobudżetowej na 2024 r.) w istocie stanowią specyficzne pod kątem zakresów temporalnych nowe zasady ustalania podstawy zasadniczych wynagrodzeń sędziowskich. Rozwiązania unormowane w przedmiocie kontroli, czyli art. 7, art. 8 i art. 9 ustawy okołobudżetowej na 2023 r., nie tylko nie są spójne z rozwiązaniami *lex generalis* zawartymi w prawie o ustroju sądów powszechnych, ustawie o Sądzie Najwyższym oraz ustawie o statusie Sędziów TK, ale także nie są nawet spójne z analogicznymi przepisami ustawy okołobudżetowej na 2021 r. i ustawy okołobudżetowej na 2022 r. Oznacza to, że ustawodawca w tej materii kieruje się daleko posuniętą uznaniowością. Ta uznaniowość nie zapewnia sędziom konstytucyjnych gwarancji wysokości ich przyszłych dochodów oraz nie chroni ich przed potencjalnymi manipulacjami ze strony ustawodawcy.”.

Zgodzić należy się ze skarżącym, że omawiany wyrok dotyczył bezpośrednio zasady kształtowania wynagrodzeń sędziów w 2023 r., jednak podnoszone w nim argumenty odnoszą się również do sytuacji z 2021 r., na co wprost wskazuje cytowany fragment. Natomiast rezygnacja z obiektywnych zasad ustalania wynagrodzeń sędziowskich, obserwowana nie tylko w kontekście orzeczenia TK w sprawie K 1/23, ale również m.in. w roku 2021, wskazuje na naruszenie fundamentalnej zasady wykluczającej dowolność w określaniu wynagrodzeń w środowisku sędziowskim. Nie można lekceważyć znaczenia tej zasady, gdyż jest ona fundamentem dla zachowania niezależności sędziów, która opiera się między innymi na ich finansowej niezależności od innych władz. Bez wyraźnych, stabilnych i obiektywnych metod wyznaczania dochodów, trudno mówić o rzeczywistej niezawisłości. Podstawa ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego została uregulowana w art. 48 par. 2 u.s.n. Podjęcie decyzji w sprawie innego, niż ten zawarty w regulacji podstawowej, sposobu ustalania wynagrodzenia dla ww. sędziów należy kwalifikować jako odstępianie od ogólnej zasady ustalenia wynagrodzenia, która przedstawia korelację do przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku poprzedniego. Każde odstępstwo od generalnej zasady, należy traktować jako zaburzenie zasady braku wpływu na ustalanie wynagrodzenia sędziów ze strony władzy wykonawczej, a tym samym naruszenie przywołanego w tym zakresie „warunku brzegowego”. Odwołanie się w 2021 r. do przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku 2019 tylko pozornie może wydawać się obiektywne, gdyż ustawodawca równie dobrze mógł przyjąć za podstawę naliczania wynagrodzeń kwoty wyższe, jak i niższe.

Powrót do arbitralnego ustalania wynagrodzeń sędziowskich - nie tylko za okres objęty sentencją wyroku TK w sprawie K 1/23, ale także lata wcześniejsze (2021 i 2022 r.) - świadczy o niezachowaniu w danej sytuacji warunku brzegowego w postaci zakazu uznaniowości w kształtowaniu wynagrodzeń całego środowiska sędziowskiego. Znaczenia tego warunku nie można przy tym w żaden sposób deprecjonować. Stanowi on bowiem gwarancję niezawisłości sędziowskiej, opierającej się m.in. na ekonomicznej niezależności sędziego od pozostałych władz. O takiej niezależności nie można z pewnością mówić tam, gdzie brak jasnych, przewidywalnych i obiektywnych mechanizmów kształtowania poziomu przychodów.

Zamrożenie wynagrodzeń sędziowskich w roku 2021 naruszyło także zasadę sukcesywnego wzrostu płac na poziomie przeciętnego wynagrodzenia oraz zakaz obniżania ich nominalnej wysokości, co zakłóciło tendencję wzrostową. Brak podstaw dla zastąpienia obiektywnego mechanizmu waloryzacji płac sędziowskich uznaniowymi decyzjami o wysokości wynagrodzeń, zwłaszcza gdy inne grupy pracowników sfery budżetowej otrzymywały gwarantowane podwyżki, podkreśla niesprawiedliwość traktowania sędziów. Rozbieżności między oczekiwanymi a przyznanymi wynagrodzeniami rosły, a nominalny wzrost płac nie przekładał się na wzrost ich wartości realnej wobec wzrostu cen towarów i usług. W roku 2021 ceny wzrosły o 5,1%, podczas gdy wynagrodzenia sędziów pozostało niezmienione, co w praktyce oznaczało obniżenie ich wartości realnej. Taka sytuacja, przy równoczesnym znacznym podnoszeniu wynagrodzeń innych grup pracowników sfery budżetowej, wskazuje na naruszenie „warunków brzegowych”

dotyczących wzrostu płac sędziowskich, co trafnie podniósł Sąd I instancji i którego to poglądu skarżący skutecznie nie zakwestionował.

Podsumowując tę część rozważań Sąd Okręgowy wskazuje, że Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie, również w wyroku K 1/12, wielokrotnie podkreślał potrzebę zapewnienia wynagrodzeniom sędziów większej ochrony - niż w przypadku innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - przed niekorzystnymi zmianami, także (a nawet zwłaszcza) w trudnej sytuacji budżetowej. Dokonana wyżej analiza stanu finansów publicznych w spornym okresie oraz opis zmian poziomu wynagrodzeń w poszczególnych grupach zawodowych (związanych z sektorem finansów publicznych) i to już w 2021 r., dają asumpt do uznania, że pandemia i związane z nią dodatkowe wydatki budżetowe (m.in. przeznaczane na świadczenia zapewniane w ramach tzw. Tarcz) nie doprowadziły bynajmniej do stanu zagrożenia dla finansów publicznych, w szczególności na poziomie wymagającym wdrożenia szczególnych rozwiązań sanacyjno naprawczych. Relacja długu publicznego wobec PKB, ustalana zgodnie ze wskazaniami art. 38 i 38a u.f.p., nie tylko nie przekroczyła 50% (nie różniła się nawet od analogicznej relacji z lat wcześniejszych), ale nadto wykazywała się tendencją spadkową. Mimo to, wynagrodzenia sędziów pozostały zamrożone, co stanowi niesprawiedliwe traktowanie tej grupy zawodowej w porównaniu z innymi pracownikami sektora publicznego, którzy otrzymywali podwyżki. Taka dyskryminacja jest sprzeczna z konstytucyjnymi gwarancjami ochrony wynagrodzeń sędziów, a także narusza „warunek brzegowy” w zakresie ochrony wynagrodzenia sędziów w stopniu większym - niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej. Wreszcie przyjęty przez ustawodawcę sposób ustalania wynagrodzeń sędziów w 2021 r. stanowił decyzję arbitralną, co naruszało zasadę niezawisłości sędziowskiej.

Wnioskiem z powyższych rozważań jest ponowne podkreślenie, że podjęte w ustawie o budżecie na 2021 r. rozwiązanie mające zastąpić w tym czasie art. 48 par. 2 u.s.n., przekraczało granice warunków brzegowych, których przestrzeganie byłoby zgodne z normami konstytucyjnymi, zwłaszcza art. 178 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Tym samym zarzut powołany przez pozwanego w apelacji w zakresie naruszenia w niniejszej sprawie art. 178 Konstytucji RP należy uznać za chybiony.

Wbrew stanowisku skarżącego, Sąd I instancji zasądzając odsetki od poszczególnych kwot nie naruszył art. 85 § 2 k.p. i art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Zgodzić należy się ze stroną pozwaną, iż opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia dla powoda nie wynikało z błędu po stronie pracodawcy. Pozwany, jako dysponent środków budżetowych, przekazanych na realizację wynagrodzeń, dysponował w tym zakresie kwotami odniesionymi do wartości ustalonych ustawą o budżecie, działał zatem wedle obowiązującego prawa. Ustalenie zaniżonej wartości uposażenia nie było skutkiem jakichkolwiek decyzji jednostki, do pełnienia urzędu w której powód został powołany. Pomimo tego żądanie zasądzenia odsetek było uzasadnione.

Regulacja art. 481 k.c. wprost wskazuje, że wierzyciel może żądać odsetek ustawowych za opóźnienie chociażby nie poniósł szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odsetki stanowią opartą na uproszczonych zasadach rekompensatę typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego i należne są za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia. Prawo wierzyciela do żądania od dłużnika zapłaty odsetek za czas opóźnienia w wykonaniu świadczenia pieniężnego nie jest zatem uzależnione ani od wykazywania po stronie wierzyciela szkody wynikłej z opóźnienia, ani że doszło do niego wskutek zachowań zależnych od dłużnika, noszących znamiona winy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 kwietnia 2006 r., I ACA 2087/05). Powstanie tego prawa jest niezależne od tego, czy roszczenie o odsetki zostało podniesione, czy też nie, wynikają one bowiem z samego faktu opóźnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2005 r., I CK 110/05). Co więcej, dłużnik nie może się zwolnić z obowiązku zapłaty odsetek przez wykazanie, że nie ponosi odpowiedzialności za okoliczności, które spowodowały opóźnienie (np. wyrok Sądu Najwyższego z 22.05.2003 r., II CKN 134/01; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 6.06.2017 r., V ACA 292/17). Reżim odpowiedzialności dłużnika z tytułu naruszenia terminowości w wykonaniu świadczenia pieniężnego jest bardzo surowy, uznawany wręcz za przykład odpowiedzialności absolutnej (A. Janiak, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1999 r., III CKN 196/98, OSP 2000, z. 7-8, poz. 115; W. Popiołek (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2011, s. 76). Jest to zatem naturalna konsekwencja

opóźnienia dłużnika w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Na marginesie zwrócić trzeba uwagę, że pozwany nie uznał powództwa przy pierwszej czynności, lecz konsekwentnie wnosił o jego oddalenie, czym przedłużał stan opóźnienia.

Pojęcie opóźnienia w zapłacie dłużnej sumy wiąże się z terminem spełnienia świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2008 r., IV CSK 151/08). Skoro bowiem, zgodnie z art. 481 § 1 k.c., odsetki należą się wierzycielowi za opóźnienie płatności świadczenia pieniężnego, to dla oceny, czy doszło do opóźnienia, konieczne jest ustalenie terminu spełnienia świadczenia, czyli terminu płatności określonej sumy pieniężnej, jeżeli zobowiązanie jest zobowiązaniem pieniężnym. W niniejszej sprawie powód dochodził części wynagrodzenia, którego pozwany nie wypłacił mu w 2021 r. oraz części dodatkowego wynagrodzenia rocznego, tzw. „trzynastki”. Termin płatności wynagrodzenia, wbrew stanowisku pozwanego, nie był natomiast przez niego kwestionowany w tym sensie, że pozwany nie podnosił, iż wynagrodzenie miało być wypłacane w terminie innym niż wskazany w pozwie, np. w terminie maksymalnym określonym w art. 85 § 2 k.p. Podkreślić należy, że pozwany w odpowiedzi na pozew jak i apelacji kwestionował samą zasadę żądania odsetek od spornych kwot, nie zaś początek terminu wymagalności roszczeń. Z tych względów Sąd I instancji trafnie stwierdził, że okoliczności te nie były między stronami sporne w rozumieniu art. 230 k.p.c.

W sprawie nie doszło wreszcie do naruszenia art. 321 § 1 k.p.c., co zdaniem skarżącego miało nastąpić poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie do dnia zapłaty, mimo iż powód nie określił końcowej daty naliczania odsetek. Istotnie powód w pozwie podał jedynie początkowy termin, od kiedy domagał się odsetek, jednak ich orzeczenie „do dnia zapłaty” nie oznacza orzekania ponad żądanie. Oczywistym jest bowiem, że skoro w myśl art. 481 § 1 k.c. odsetki należą się w związku z opóźnieniem spełnienia świadczenia pieniężnego, to stan opóźnienia ustaje w momencie zapłaty. Celem odsetek jest bowiem rekompensata za brak możliwości po stronie wierzyciela korzystania z kapitału. Z kolei termin spełnienia świadczenia jest w tej sytuacji, w sensie prawnym, zdarzeniem przyszłym i niepewnym. Zapłata może z różnych przyczyn nie nastąpić, nadto umorzenie zobowiązania pieniężnego stwierdzonego w wyroku może mieć miejsce także w następstwie innych zdarzeń niż jego spełnienie. W przypadku, gdy powód dochodzi zasądzenia odsetek „na przyszłość” wraz z niezaspokojoną należnością główną, podanie daty końcowej (jako nieznannej w momencie wnoszenia powództwa) z przyczyn faktycznych jest niemożliwe. Ewentualne wskazanie w pozwie, iż odsetki były żądane „do dnia zapłaty”, nie określa terminu świadczenia, zatem jego brak nie stanowi w żadnym stopniu ograniczenia tego żądania wbrew oczywistej treści omawianego przepisu. Art. 321 § 1 k.p.c. może być natomiast naruszony tylko wówczas, jeżeli sąd orzeknie o innym roszczeniu aniżeli zgłoszone przez powoda (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 marca 2017 r., sygn. akt I ACa 1070/16), a w niniejszej sprawie taka sytuacja nie wystąpiła.

Podsumowując, Sąd II instancji w pełni popiera stanowisko Sądu Rejonowego, iż powód zasadnie domagał się zapłaty kwoty 13.724,40 zł tytułem części wynagrodzenia z należnymi odsetkami. Wyrok Sądu I instancji jest więc słuszny, w konsekwencji czego apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c., o czym orzeczono w sentencji wyroku.